

Aproximació a l'educació a Eivissa i Formentera

M. Agustina García Muñoz

Vicent Torres Mora

RESUM

Aquest treball pretén fer conèixer alguns trets característics del sistema educatiu de les illes d'Eivissa i Formentera. Es basa en informacions recollides de primera mà i s'han tancat les dades a 30 d'abril. Com que es disposava d'un document elaborat el curs 1997-98, moment en el qual es va fer efectiu el traspàs de competències en matèria d'educació a la comunitat autònoma de les Illes Balears, s'ha considerat oportú prendre'l com a punt de referència per a l'anàlisi comparativa en alguns dels indicadors analitzats.

RESUMEN

Este trabajo pretende dar a conocer alguna de las características del sistema educativo de las islas de Ibiza y Formentera. Se basa en informaciones recogidas de primera mano y se han cerrado los datos a 30 de abril. Dado que se disponía de un documento elaborado el curso 1997-98, momento en el que se hizo efectivo el traspaso de competencias en materia de educación a la comunidad autónoma de la Islas Baleares, se ha considerado oportuno tomarlo como punto de referencia para el análisis comparativo en algunos de los indicadores analizados.

INTRODUCCIÓ

El present estudi descriu la situació d'una part del sistema educatiu a les Pitiüses; per això som conscients que és millorable, però el fet de no fer-lo complet i de manera òptima no li lleva validesa, ja que els aspectes tractats reflecteixen la nostra realitat.

La recollida de dades es fa des d'un punt de vista tècnic, amb intenció descriptiva més que per entrar en valoracions.

A partir del dia 1 de gener de 1998, la comunitat autònoma de les Illes Balears va començar a exercir les competències en matèria d'educació; era un moment històric, ja que el lloc de decisió s'apropava més als ciutadans. A Eivissa i Formentera això també es va viure de manera semblant, ja que es va crear una Direcció General d'Educació a Eivissa; a partir de l'any 1999, aquest òrgan directiu de la Conselleria d'Educació i Cultura va passar a denominar-se Delegació Territorial i actualment, com a Delegació Territorial d'Educació i Cultura d'Eivissa i Formentera, sota la dependència directa del conseller d'Educació i Cultura, exerceix les funcions relatives a la coordinació administrativa dins l'àmbit educatiu i cultural de les Pitiüses.

Coincidint amb el traspàs de competències a l'àmbit educatiu, es va fer un estudi sobre l'ensenyament a les Pitiüses que aportava dades i característiques de l'estat de l'educació a Eivissa i Formentera en aquell moment. S'han aprofitat alguns d'aquells indicadors per realitzar comparacions amb algunes parts del present treball i establir tendències.

Les dades que s'aporten s'han recollit bàsicament de les estadístiques internes facilitades per la Delegació Territorial de la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears a Eivissa i Formentera.

En primer lloc, es descriuen algunes variables de població, i es concreten després les característi-

ques pròpies de la nostra població escolar; de l'oferta educativa de què disposem per donar-li resposta i també del professorat que atén els nostres centres.

Es tanca el present treball presentat amb algunes conclusions que ens permetrien continuar avançant

DADES GENERALS DE POBLACIÓ D'EIVISSA I FORMENTERA

Com a la resta de les Illes Balears, a les Pitiüses s'ha produït un considerable augment de la població. Als darrers dotze anys la població de les Balears s'ha incrementat de 236.599 habitants, el que representa un creixement del 32,47%. A les Pitiüses, en aquest mateix període de temps, s'ha incrementat de 27.866, xifra que representa un augment d'un 34,43%, quasi un 2% més que la mitjana de la comunitat.

En el quadre següent es pot observar, prenent com punt de partida l'any 1992, el creixement de la població a les illes Balears i a les Pitiüses.

Any	Població CAIB	% creix. CAIB	Població Pitiüses	% pob. CAIB (*)	% creix. Pitiüses
1992	728.609		80.939	11,1	
1996	758.199	4,06	82.040	10,82	1,36
2000	839.891	10,77	94.910	11,30	15,68
2004	965.208	14,92	108.805	11,27	14,64

(*) Percentatge de les Pitiüses respecte al total de la població de la CAIB

La configuració de la població és condicionada per la suma dels residents autòctons, dels que han decidit establir-se entre nosaltres per gaudir dels nostres privilegis i d'una gran quantitat de treballadors procedents de diferents indrets del món i que s'han integrat en els diferents sectors de la producció. Com que el turisme és la nostra major font d'ingressos, és lògic que una gran part de la mà d'obra importada treballi en aquest sector.

Creixement i distribució geogràfica

Les Illes Balears tenen una densitat de població superior al doble de la resta de l'Estat espanyol. A Eivissa i Formentera la densitat mitjana és de 174,93 habitants per quilòmetre quadrat, i la població es troba repartida de manera no uniforme sobre el territori. En el quadre següent es pot veure, per municipis, l'evolució de la densitat de la població entre els anys 1996 i 2004.

Municipi	Hab/km2 1996	Hab/km2 2004
Eivissa	2652,88	3692,88
Sant Antoni	112,71	137,20
Santa Eulària	127,23	166,49
Sant Joan	32,04	38,77
Sant Josep	74,28	109,37
Formentera	64,34	92,61

La població es concentra majoritàriament al municipi d'Eivissa, encara que aquest és el que té, amb gran diferència amb els altres, la menor extensió.

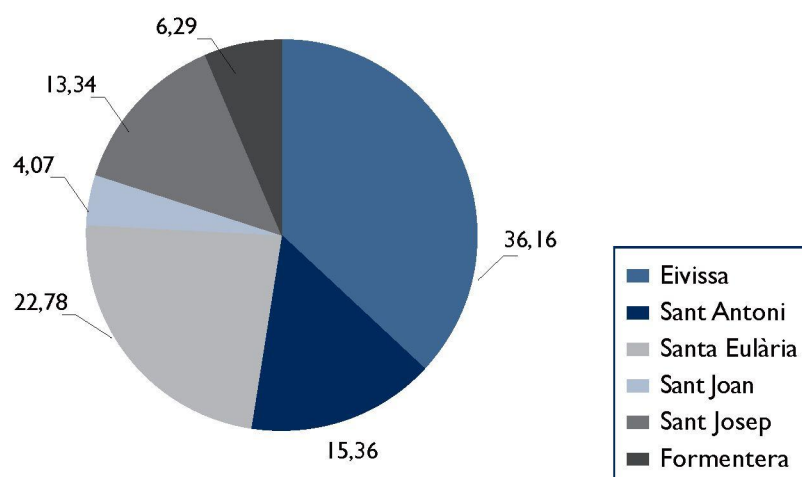
En el quadre següent es mostra l'evolució de la població, els darrers vuit anys, als sis municipis de les Pitiüses.

	1996	%	2000	%	2004	%
Eivissa	29.447	35	33.223	34,65	40.991	36,16
Sant Antoni	14.292	17	15.772	16,45	17.407	15,36
Santa Eulària	19.452	23,2	21.991	22,93	25.826	22,78
Sant Joan	3.835	4,5	4.194	4,37	4.611	4,07
Sant Josep	11.841	14	14.428	15,04	17.385	15,34
Formentera	5.353	6,3	6.289	6,56	7.131	6,29
TOTAL	84.220		95.897		113.351	

Analitzant la situació de l'any 2004, es comprova que al municipi d'Eivissa hi ha el 36,16% d'habitants, percentatge que es veuria incrementat si es tingués en compte la població que s'acumula als voltants i que està en constant creixement. Trobem així la platja d'en Bossa i Sant Jordi, del municipi de Sant Josep, i les zones de Puig d'en Valls i Jesús, del municipi de Santa Eulària.

Sant Antoni, malgrat el fet de guanyar habitants, va perdent un pes específic que a poc a poc va guanyant Sant Josep. El municipi de Santa Eulària segueix essent el segon municipi quant a població. Gràficament es pot veure la situació actual en el diagrama següent:

GRÀFIC I. DISTRIBUCIÓ MUNICIPAL DE POBLACIÓ

L'increment de la població també produeix un increment de l'alumnat, i això implica un augment de necessitats d'infraestructures escolars que haurien de créixer de manera constant. Al mateix temps, s'han de fer esforços per mantenir i millorar aquelles de les quals ja es disposa.

Una vegada vista la distribució de la població en general, passarem a fer un estudi de la distribució de la població escolar i les seves principals característiques.

POBLACIÓ ESCOLAR

Evolució i distribució per municipis

Si bé la població en general a les Pitiüses s'ha incrementat un 34,59% entre els anys 1996 i 2004, és a dir, hi ha una diferència de 29.131 habitants, la diferència entre el nombre total d'alumnes del curs 04/05 i el curs 97/98 és de 541 alumnes (escolaritzats a educació infantil, primària, secundària obligatòria, batxillerat, cicles formatius i garantia social), xifra que representa un increment del 3,39%. No s'observa una correlació directa entre l'elevat increment de població general i l'escolar.

L'evolució de la població escolar i la distribució de l'alumnat per municipis i etapes educatives són:

Curs escolar	E. Infantil i Primària		Educació Secundària		Educació Batxillerat		C. Formatius i Garantia Social		TOTAL	
	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05
Eivissa	3.308	3.480	2.014	2.182	1.246	640	429	392	6.997	6.694
Sant Antoni	1.679	1.793	1.063	739	280	163	64	71	3.086	2.766
S. Eulària	2.137	2.358	938	512	176	93	23	41	3.274	3.004
Sant Joan	274	317	76	194	—	—	—	—	350	511
Sant Josep	1.248	1.333	732	777	163	289	36	183	2.179	2.582
Formentera	539	632	249	248	72	38	10	22	870	940
TOTAL	9.185	9.913	5.072	4.652	1.937	1.223	562	709	15.956	16.497

Si bé a les etapes d'educació infantil i primària ha augmentat el nombre d'alumnes de manera considerable i en menor grau als cicles formatius, es pot veure un descens, en certa mesura preocupant, dels alumnes d'educació secundària i batxillerat.

Titularitat segons les etapes educatives

L'alumnat acudeix majoritàriament a centres públics; l'oferta privada, sigui concertada o no, té presència als municipis d'Eivissa, Sant Josep, Sant Antoni i Formentera i no n'hi ni a Santa Eulària ni a Sant Joan.

Per veure la distribució del l'alumnat entre la pública i la privada a les diferents etapes educatives, es poden observar els quadres següents:

MUNICIPI	% en relació a la població total E.I/ PRI	% titularitat pública	% titularitat privada concertada
Eivissa	35,10	73,39	26,61
Sant Antoni	18,09	75,85	24,15
Santa Eulària	23,78	100	—
Sant Joan	3,20	100	—
Sant Josep	13,45	83,95	16,05
Formentera	6,38	90,5	9,50
total	100	83,53	16,47

A educació infantil i primària s'observa que el 83,53% d'alumnes escolaritzats estan matriculats a centres públics. El 16,47% ho està a centres privats concertats. No existeix oferta privada no concertada al segon cicle d'educació infantil ni a primària.

A Formentera, l'oferta privada es concentra a l'educació infantil en un centre amb tres unitats concertades.

A l'educació secundària obligatòria, com en tots els casos, és el municipi d'Eivissa el que concentra la majoria de l'alumnat. En aquesta etapa ja hi ha oferta privada sense concert. També l'alumnat acudeix majoritàriament al sector públic i la distribució es:

	Eivissa	Sant Antoni	Santa Eulària	Sant Joan	Sant Josep	Formentera	Total
% ESO	46,90	15,89	11,01	4,17	16,70	5,33	100
Públic	71,08	69,15	100	100	87,13	100	79,38
Privat concertat	20,45	30,85	—	—	12,87	—	16,60
Privat	8,57	—	—	—	—	—	4,02

Els ensenyaments de batxillerat encara no es poden cursar al municipi de Sant Joan: s'hi començarà a impartir el primer curs l'any acadèmic 2006/2007. Al municipi d'Eivissa, l'únic on hi ha oferta privada, és on hi ha més alumnes que segueixen aquests estudis i tres de cada quatre van a un centre públic.

	Eivissa	Sant Antoni	Santa Eulària	Sant Joan	Sant Josep	Formentera	Total
% batx	52,33	13,33	7,60	—	23,63	3,11	100
Públic	76,56	13,33	7,60	—	23,63	3,11	87,74
Privat	23,44	—	—	—	—	—	12,26

L'oferta de cicles formatius és totalment pública i està distribuïda per tots els municipis llevat del de Sant Joan. La major oferta es dona a Eivissa i, després, al municipi de Sant Josep.

	Eivissa	Sant Antoni	Santa Eulària	Sant Joan	Sant Josep	Formentera	Total
C. Form	55,30	10,01	5,78	—	25,81	3,11	100

MOBILITAT EN L'ESCOLARITZACIÓ I PROCEDÈNCIA

Aquestes dades reflecteixen les altes i baixes d'alumnes que s'han produït des del principi del curs 2004/2005 fins al dia 30 d'abril, segons l'etapa educativa i el municipi en què s'han donat.

Curs 04/05	Infantil		Primària		Secundària		Batxillerat		C.F i G.S		TOTAL	
	Alt	Baix	Alt	Baix	Alt	Baix	Alt	Baix	Alt	Baix	Alt	Baix
Eivissa	59	31	86	87	65	69	25	44	12	48	247	279
Sant Antoni	45	59	41	73	24	19	2	22	10	3	122	176
Santa Eulària	25	27	44	74	11	19	4	3	2	1	86	124
Sant Josep	12	11	26	38	30	14	3	16	3	4	74	83
Sant Joan	11	8	14	35	6	9	—	—	—	—	31	52
Formentera	25	10	30	25	6	8	0	2	0	1	61	46
TOTAL	177	146	241	332	142	138	34	87	27	57	621	760

Si partim de la matrícula inicial del mes de setembre i analitzem els canvis que s'hi han produït al llarg del curs (tant perquè s'hi han incorporat alumnes com perquè n'hi ha que han canviat de centre bé dins la mateixa comunitat com a fora), observem que la mobilitat total que s'ha produït a les etapes d'educació infantil i primària és de 896 alumnes, que representen el 8,98% de la població escolar total. És més difícil fer l'anàlisi als darrers cursos de l'ESO i a les etapes postobligatòries, ja que hi ha un nombre considerable de les baixes computades que són abandonaments del sistema educatiu.

Per municipis, ens trobem que el major percentatge de mobilitat d'alumnes s'ha produït a Sant Joan (20,29%) i Formentera (14,70%), a la resta de municipis oscil·la entre el 7,61% d'Eivissa i el 6,41% de Sant Antoni.

Junt amb les altes i baixes un altre factor que influeix en l'escolarització és la procedència de l'alumnat que es mou. En el següent quadre, i de manera simplificada, veurem l'origen dels infants que s'han incorporat als nostres centres.

	Infantil	Primària	ESO	Batxillerat	C.F i G.S.	TOTAL
Àfrica	3	18	16	0	1	38
Amèrica	23	42	33	2	0	100
Àsia	2	1	3	0	0	6
Espanya	41	86	32	6	0	165

Continua

Europa	22	27	10	0	0	59
I. Balears	85	67	48	26	26	252
Desconegut	1	0	0	0	0	1
Total	177	241	142	34	27	621

(S'han emprat aquestes categories, per poder simplificar la gran divergència de procedències)

La major mobilitat (tenint com a indicador només els alumnes que s'han incorporat al nostres centres) és originada, segons aquestes dades, per canvis d'illa o dintre una mateixa illa, fet que suposa el 40,58%. De la resta d'Espanya procedeix el 26,57% i un 16,10% d'Amèrica, essent l'Argentina, l'Uruguai, Colòmbia, Equador i el Paraguai els països que aporten major nombre d'alumnes.

De l'alumnat procedent del continent africà, un 86,86% és originari del Marroc.

No hem d'oblidar la quantitat d'alumnes amb procedències molt diverses que ja es troben dins el nostre sistema educatiu i que, a més d'enriquir-lo amb les seves particularitats, també li exigeixen un gran esforç per tal d'incorporar-los a les nostres llengües, als nostres costums i a conviure en democràcia.

ALUMNAT AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECÍFIQUES

Considerem aquí alumnat amb necessitats educatives específiques aquell alumnat que es troba en alguna de les situacions següents:

- Alumnat que per raons socioeconòmiques o socioculturals requereix una atenció educativa específica; aquest alumnat es considera com a alumnat de compensatòria.
- Alumnat estranger de nova incorporació al sistema educatiu.
- Alumnat superdotat intel·lectualment.
- Alumnat que en un període de la seva escolarització o al llarg de tota, estigui afectat per discapacitats físiques, psíquiques o sensorials o que manté trastorns greus de personalitat o de conducta. Aquest alumnat es considera com a alumnat de necessitats educatives específiques.

L'alumnat de necessitats educatives especials es distribueix, segons els municipis, de la següent manera:

Curs	E. Infantil		Educació Primària		Educació Secundària		Aules Específiques		TOTAL	
	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05
Eivissa	14	14	46	49	22	51	14	30	96	144
Sant Antoni	6	9	23	21	12	11	5	7	46	48
Santa Eulària	13	12	18	48	20	10	3	6	54	76
Sant Joan	3	—	4	6	1	5	—	—	8	11
Sant Josep	4	3	9	11	15	20	—	—	28	34
Formentera	2	—	3	5	6	5	1	2	12	12
TOTAL	42	38	103	140	76	102	23	45	244	325

Si analitzem aquests dades, es pot observar que, mentre que el curs escolar 1997/98 l'alumnat amb nee suposava un 1,5% de la població total escolaritzada, actualment aquest percentatge arriba al 2%.

Així com a l'educació infantil i primària la diferència és mínima (0,2%) a l'educació secundària s'ha incrementat un 0,7%.

L'augment observat en relació amb l'escolarització d'alumnat amb nee suposa un 33,2% en relació amb el que hi havia fa set anys. La dada més significativa es troba a les aules substituïdores de centre específic, ASCE, on pràcticament s'ha duplicat el nombre d'alumnes.

A l'hora de distribuir-se per centres segons la titularitat, s'observa que la majoria s'escolaritzen als centres públics amb percentatges majors que el que s'han vist a la matrícula ordinària, dada que s'incrementa a l'educació secundària

Es distribueix:

	Infantil i primària		ESO	
	En relació amb l'alumnat total	En relació amb l'alumnat n.e.e.	En relació amb l'alumnat total	En relació amb l'alumnat n.e.e.
Públics	83,53	91,16	79,38	91,38
Privats concertats	16,47	8,84	16,60	8,62
Centres privats	—	—	4,02	—

Pel que fa a l'alumnat d'educació compensatòria, es distribueix entre tots els centres educatius, amb una major presència al municipi d'Eivissa i amb una quantitat més elevada de la que li correspondria per nombre d'alumnes al municipi de Sant Antoni. La distribució és la següent:

Municipi	Infantil	Primària	Secundària	Total
Eivissa	27	220	145	392
Sant Antoni	8	171	70	249
Santa Eulària	15	147	31	193
Sant Joan	0	46	18	64
Sant Josep	12	115	72	199
Formentera	4	44	12	60
Total	66	743	348	1.157

Aquest alumnat, que representa un 7,94% del total, requereix professorat especialitzat, materials adaptats a les seves característiques i espais i temps per poder atendre'ls de manera adequada.

OFERTA EDUCATIVA

Segons l'actual estructura del nostre sistema educatiu, aquest comprèn l'educació preescolar, els ensenyaments escolars i els ensenyaments universitaris. Els ensenyaments escolars poden ser de règim general o de règim especial. En aquest apartat farem un breu repàs als ensenyaments escolars i als universitaris.

Ensenyaments escolars de règim general

L'oferta educativa general es distribueix entre un 86,27% de centres públics, un 11,77% de centres privats concertats i un 1,96% de centres privats no concertats.

Dels quaranta-quatre centres públics que ofereixen ensenyaments de règim general, deu són instituts d'ensenyament secundari (IES), trenta-tres són col·legis d'educació infantil i primària (CEIP) i un és l'Escola d'Arts, que ofereix el batxillerat artístic.

La distribució de centres públics per municipis —no s’hi inclou l’Escola d’Art, ja que imparteix a la vegada ensenyaments de règim general i de règim especial— és:

MUNICIPI	Centres incomplets	Centres de 3 + 6 unitats	Centres de 6 + 12 unitats	IES	TOTAL
Eivissa		5	3	4	12
Sant Antoni	3	4	1	1	9
Santa Eulària		3	3	1	7
Sant Joan	1	2		1	4
Sant Josep	1	3	1	2	7
Formentera	1	1	1	1	4
TOTAL	6	18	9	10	43

Dels centres privats concertats, el de Formentera sols ofereix educació infantil; un al municipi de Sant Josep i dos al municipi de Sant Antoni ofereixen educació infantil, primària i secundària obligatòria, i els dos centres del municipi d’Eivissa ofereixen des d’educació infantil fins al batxillerat. El centre privat no concertat, que es troba al municipi d’Eivissa, ofereix ensenyaments d’educació secundària obligatòria i batxillerat.

Una característica de l’oferta educativa d’Eivissa i Formentera és la jornada escolar. A tots els centres públics es fa jornada continuada i tan sols en un s’ofereix servei de menjador. Els centres que ho requereixen disposen de servei de transport escolar i s’estan posant en marxa serveis complementaris, com el d’escola matinerana.

Una gran part dels centres privats fan jornada partida a educació infantil i primària i quasi tots ofereixen servei de menjador.

Aules substitutòries de centres específics (ASCE)

A les Pitiüses no existeix cap centre d’educació especial. Els alumnes amb nee, que requereixen mesures més extremes de les que proporciona un currículum ordinari adaptat, s’escolaritzen en aules substitutòries de centres específics (ASCE) ubicades dins els centres ordinaris. La distribució per municipis i centres és la següent:

	CEIP	nombre	IES	nombre
Eivissa	Blanca Dona	2	Sa Colomina	1
	Portal Nou	1	Santa Maria	1

Continua

Sant Antoni	Guillem de Montgrí	2	—
Santa Eulària	Sant Ciriac	1	
Sant Joan	—		—
Sant Josep	—		—
Formentera	Mestre Lluís Andreu	1	

Tal vegada, aquesta sigui una de les mancances d'infraestructura més important a l'illa: si bé han augmentat de manera molt significativa els recursos humans, encara es pot observar un dèficit de les infraestructures, ja que determinats alumnes d'ESO estan escolaritzats encara a centres d'educació infantil i primària, com és el cas del CP Blanca Dona, Portal Nou, Guillem de Montgrí i Sant Ciriac, per la manca d'espais per a aquest ensenyaments als IES.

Quant a les unitats ordinàries que hi ha en funcionament, al quadre següent es pot observar que hi ha hagut un increment total de noranta-una unitats en relació amb les que hi havia fa set anys.

Curs	Infantil		Educació Primària		Educació Secundària		Batxillerat		FP	
	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05
Eivissa	38	47	80	87	63	91	32	31	18	25
Sant Antoni	23	25	52	50	36	31	10	7	3	5
Santa Eulària	27	34	57	60	32	22	6	4	1	2
Sant Joan	4	6	11	12	3	8	—	—	—	—
Sant Josep	18	19	37	42	27	31	6	12	2	16
Formentera	8	11	19	19	10	12	4	2	1	8
TOTAL	118	142	256	270	171	195	58	56	25	56

L'etapa educativa en què s'observa un major increment d'unitats és a la formació professional (124%), seguida de l'educació infantil (20,34%), l'ESO (14,04%) i l'educació primària (5,47%); al batxillerat, en canvi, hem perdut dues unitats.

En aquests set anys s'han posat en funcionament tres instituts d'educació secundària nous —Sa Colomina, Sant Agustí i Balàfia— i s'ha completat la incorporació del primer cicle d'educació secundària obligatòria als instituts.

Encara que no s'han construït centres nous d'educació infantil i primària, el fet que aquests perdessin el primer cicle d'ESO ha possibilitat l'habilitació de noves unitats.

LA FORMACIÓ PROFESSIONAL

La formació professional s'ofereix a tots els municipis menys al de Sant Joan. La distribució dels cicles formatius tant de grau mitjà com de grau superior, sense tenir presents els municipis d'ubicació, ja que per la particularitat d'aquest estudis aquesta divisió no sembla necessària, és la següent:

CICLES FORMATIUS		CENTRES						
		I.Mac	B.Do	Col.	Quart	Algar	Xarc	M.Fe
Grau Mitjà	Jardineria						*	
	Gestió administrativa		*		*		*	*
	Act. fisicoesportives					*		
	Comerç		*					*
	E. electrònics consum	*						
	Eq. i instal. electrotècniq	*						
	Cuina	*						*
	Serveis restaurant i bar	*						
	Expl sistemes informàtics			*				
	Perruqueria					*		
	Munt. i mant. fred i calor	*						
	Electromecànica vehicles	*						
	Cures auxiliars infermeria					*		
	Atenció sanitària					*		

CICLES FORMATIUS		CENTRES					
		I. Mac	B. Dona	Colom.	Quartó	Algarb	M.Fe
Grau Superior	Administració i finances		*		*		*
	Gestió comercial i màrç		*				
	Sist. telec. i informàtics	*		*			
	Agències de viatges	*					
	Animació turística				*		
	Ad. sistemes informàtics						
	Munt i mant edif i procés	*					
	Prevenió riscos laborals	*					
	Salut ambiental						*
	Educació Infantil				*		

També s'ofereixen altres cicles formatius, d'arts plàstiques i disseny, a l'Escola d'Art d'Eivissa

	CICLES FORMATIUS	Escola d'Art
Grau Mitjà	Forja artística	*
	Ebenisteria artística	*
Grau Superior	Moblament	*
	Modelisme indumentària	*

Els estudis de garantia social, adreçats a joves menors de vint-i-un anys i majors de setze que no han assolit els objectius de l'educació secundària obligatòria, s'imparteixen a cinc IES, que pertanyen als municipis d'Eivissa, Sant Josep i Santa Eulària.

GRAU	CICLES FORMATIUS	CENTRES				
		I. Macab	B. Dona	S. Agustí	Algarb	Xarc
Garantia Social	Operari jardins i vivers				*	
	Auxiliar ofimàtica			*		*
	Aux. dependent comerç		*			
	Ajud. restaurant i bar	*				
	Auxiliar rep. vehicles	*				
	Operari mant. edificis					*

Aquesta oferta es veu complementada pels programes per a la integració social i laboral (ISLA).

Programa ISLA	Ajuntament de Sant Antoni de Portmany	Ajuntament de Santa Eulària des Riu
Ajudant de cuina	*	*
Ajudant de restaurant i bar	*	*
Ajudant de reparació de vehicles	*	
Ajudant de mant d'embarcacions		*

La demanda d'aquests programes de garantia social no és equilibrada: hi ha programes amb saturació i d'altres que continuen amb dificultats. La possibilitat d'incorporar-se fàcilment al món laboral, junt amb la manca de motivació per formar-se, fa també que hi hagi en aquests ensenyaments un alt grau d'abandonament.

ENSENYAMENTS ESCOLARS DE RÈGIM ESPECIAL

L'oferta d'aquests tipus d'ensenyaments es troba a l'Escola Oficial d'Idiomes i al Conservatori Professional de Música i Dansa, ubicats al municipi d'Eivissa, als quals acudeix alumnat de tota l'Illa. Tots dos compten amb una extensió a Formentera.

En el quadre següent es poden veure els ensenyaments que s'hi poden cursar. També s'inclou l'oferta que es fa al Centre d'Educació de Persones Adultes Pitiüses, que, malgrat no són pròpiament ensenyaments escolars de règim especial, sí que fan una oferta mixta entre ensenyament regulat i especial.

Seus d'Eivissa

Escola Oficial d'Idiomes	Conservatori de Mús. i Dansa	Escola d'Adults
Alemanys	Piano	Ensenyaments inicials
Anglès	Violí	ESPA
Català	Viola	Accés CFGM
Francès	Violoncel	Accés CFGS
Anglès a distància	Contrabaix	Accés UIB
Espanyol per a estrangers	Flauta	Català
Italià	Clarinet	Castellà
	Trompeta	Idiomes estrangers
	Saxòfon	Informàtica
	Guitarra	

Extensions de Formentera

Escola Oficial d'Idiomes	Conservatori de Mús. i Dansa	Escola d'Adults
Alemanys	Piano	Català
Anglès	Flauta	Ensenyaments inicials
	Guitarra	

A l'Escola d'Adults també s'ofereixen, en col·laboració amb l'associació d'alumnes i amb altres institucions, cursos de pintura, artesanía popular...

Els 4.694 alumnes que segueixen ensenyaments de règim especial es distribueixen de la manera següent:

EOI		Conservatori de Música i Dansa		Ensenyaments per a persones adultes		
Cicle elemental	Cicle superior	Grau elemental	Grau mitjà	Formals presencials	Formals a distància	No formals
1.117	261	157	73	552	288	2.116

Del total d'alumnes en edat escolar que podrien realitzar estudis de música, aproximadament un 2% els segueixen al Conservatori de Música i Dansa; aquesta oferta es veu complementada amb les escoles municipals d'Eivissa, Santa Eulària i Formentera.

ELS ENSENYAMENTS UNIVERSITARIS

A Eivissa i Formentera fins fa uns pocs anys tan sols es podien realitzar estudis universitaris a distància; la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) fa més de vint-i-cinc anys que ofereix possibilitats d'adquisició de diferents titulacions a les nostres illes. Actualment segueixen els seus estudis més de vuit-cents alumnes.

Un fet important per al jovent va ser l'arribada de l'extensió de la Universitat de les Illes Balears (UIB). Es van començar a impartir rotatòriament especialitzacions de magisteri i altres titulacions. Actualment les classes es fan a l'antiga seu del Consell Insular. Es combina la utilització de les videoconferències amb les classes presencials.

També té una certa presència la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), que va obrir el punt de suport de les illes Pitiüses el març de 2003, gràcies al conveni de col·laboració signat amb el Consell Insular d'Eivissa i Formentera. Ja hi ha hagut els seus primers llicenciats de les nostres illes. Bàsicament, els estudis que es poden seguir en aquestes tres universitats són:

UIB	UNED	UOC
Diplomatures	Ad. i Direcció d'Empreses	Ciències Empresarials
Ciències empresarials	Antropologia Social i Cultural	Ad. i Direcció d'empreses
Infermeria	Ciències Ambientals	Psicopedagogia
Turisme	Ciències de l'Educació	Humanitats
Mestre d'Educació Especial	Ciències Econòmiques	Dret
Llicenciatures	Ciències Empresarials	Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió

Continua

UIB	UNED	UOC
Dret (1r curs)	Ciències Polítiques	Filologia Catalana
Psicopedagogia (2n curs)	Dret	Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes
	Economia	Documentació
	Educació Social	Psicologia
	Filologia	Enginyeria Informàtica
	Filologia Hispànica	Ciències del Treball
	Filologia Anglesa	Comunicació Audiovisual
	Filosofia	Ciències Polítiques i de l'Administració
	Físiques	
	Geografia i Història	
	Història	
	Informàtica de Gestió	
	Informàtica de Sistemes	
	Eng. Tècnic en Informàtica	
	Enginyeria Industrial	
	Enginyer en Informàtica	
	Enginyer Tècnic Industrial en Electrònica Industrial	
	Enginyer Tècnic Industrial en Mecànica	
	Matemàtiques	
	Pedagogia	
	Psicologia	
Psicopedagogia		
Químiques		
Sociologia		
Treball Social		
Turisme		

PROFESSORAT

El professorat de les nostres illes es caracteritza pel fet de ser un col·lectiu jove i amb un alt grau d'inestabilitat en les destinacions, ja que un elevat nombre és interí.

Per part de la Conselleria s'ha fet un considerable esforç per incrementar les plantilles i per convocar un nombre suficient de places per a les oposicions.

	Professorat interí		Professorat definitiu		Total	
	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05
Educació infantil i primària	205	283	294	483	499	766
Educació secundària	197	364	239	379	436	743
TOTAL	402	647	533	862	935	1.509

Dins la catalogació d'educació infantil i primària es comptabilitzen tots els mestres que fan feina a les nostres illes, tan els que estan dins els centres com els que estan als diferents serveis. Dins la catalogació d'educació secundària també s'inclou el professorat del Conservatori, de l'Escola Oficial d'Idiomes i dels diferents serveis.

L'increment total de professorat en aquests set anys és d'un 61,39%, amb una distribució d'un 60,95% d'infantil i primària i un 61,72% de secundària.

Un altre factor que cal tenir present és el tipus de destinació, bé com a interí bé com a definitiu, ja que això afecta l'estabilitat dels claustres i la continuïtat dels projectes educatius dels centres. El curs 1997/98 hi havia un 57,01% de professorat definitiu i el present curs n'hi ha un 57,12%: si bé és cert que els pactes amb el professorat interí donen una relativa estabilitat, també s'hauran de buscar fórmules perquè el professorat definitiu quedi a les nostres illes i no les utilitzi com a pont cap a altres destinacions.

Per cossos, a educació infantil i primària el curs 1997/98 hi havia un 58,92% de professorat definitiu i actualment n'hi ha un 63,05%, el que representa un increment d'un poc més de quatre punts. A educació secundària s'ha passat del 54,82%, el curs 1997/98, al 51,01%, el que representa un descens de quasi quatre punts.

Per illes, podem dir que a Eivissa hi ha un 63,90% de professorat d'infantil i primària definitiu i un 52,96% de secundària que també ho és. A Formentera trobem que el 51,85% de professorat d'infantil i primària és definitiu i tan sols el 24% de secundària ho és.

Per acabar aquest apartat, es pot establir la comparació entre l'increment d'alumnat i el dels docents i es comprova que a un augment global de 541 alumnes, és a dir un 3,39%, li correspon un augment global de 574 professors, el 61,39%.

Recursos per a l'atenció d'alumnes amb necessitats educatives específiques

Els recursos humans per a l'atenció d'alumnes amb necessitats educatives específiques, entre els quals poden diferenciar alumnes amb nee que requereixen el suport dels professionals de pedagogia terapèutica (PT) i d'audició i llenguatge (AL) i aquells alumnes que requereixen una compensació educativa a causa de factors diversos que necessiten un professional d'atenció a la diversitat (AD), es troben comptabilitzats en el següent quadre al temps que es comparen amb els que es disposava fa set cursos.

	PT		AL		AD		ATE	
	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05	97/98	04/05
Curs escolar								
Eivissa	6	20,5	4,5	8,5	3,5	18,5	3	14
Sant Antoni	3,5	6	1,5	4,5	3	9	1	3
Santa Eulària	4,5	12	0,5	5,5	2,5	8	1	4
Sant Joan	1	2	—	0,5	—	3,5	—	1
Sant Josep	1	6,5	0,5	4,5	1	6,5	—	1,5
Formentera	2	3	1	1	—	3	1	1
TOTAL	18	50	8	24,5	10	31,5	6	24,5

S'observa que en aquests set anys l'increment de professionals destinats dins els centres a l'atenció d'aquesta tipologia d'alumnes ha estat molt significatiu. L'augment, pel que fa a PT, suposa un 177,78% quan l'augment d'alumnes que necessiten l'atenció d'aquests professionals ha estat d'un 33,20%; això es pot interpretar com un important esforç per part de la conselleria per donar una resposta òptima a aquests alumnes.

Quant als professional d'AL que atenen alumnes amb nee i també altres que requereixen una reeducació del llenguatge, l'increment total ha estat d'un 206,25%.

Els professionals en què s'observa un major augment són: els AD, en consonància amb l'augment de població immigrant que ha arribat a les nostres illes, que representa una pujada d'un 215%, i els auxiliars tècnics educatius (ATE), amb un increment del 308,34%.

Suports amb què pot comptar el nostre professorat

La feina dels docents no es pot entendre si no és com una feina cooperativa, d'ajuda mútua i en permanent procés de formació. A les illes d'Eivissa i Formentera hi ha un seguit de recursos que estan a l'abast del professorat per ajudar-lo a millorar en la seva pràctica docent.

L'Equip d'Orientació Educativa i Psicopedagògica (EOEP) i l'Equip d'Atenció Primerenca (EAP), integrats per professionals de Psicopedagogia, treballadors socials, PT i AL, desenvolupen un assessorament directe i continuat als diferents sectors de la comunitat educativa i molt específicament al professorat.

També trobem l'Equip de Suport a l'Aprenentatge de les Llengües i el suport a l'Acolliment Lingüístic i Cultural, que assessoren els centres en aquesta feina tan complicada que és la incorporació dels nous nens al nostre sistema educatiu.

El Centre de Professorat (CEP), amb una seu a Eivissa i una extensió a Formentera, és l'entitat encarregada de la formació permanent dels educadors. Malgrat que en aquest moment la seva feina es veu obstaculitzada per la manca d'una seu pròpia, i pendent d'una propera ubicació a la nova Delegació Territorial, és una institució referent i dinamitzadora de la formació en els centres educatius.

El Camp d'Aprenentatge de Sa Cala, l'extensió que hi ha a Sant Francesc Xavier (Formentera) també tenen un paper important en la formació dels alumnes mitjançant els seus itineraris pedagògics, font de formació i informació tant per als petits com per als majors.

Hi ha també, entre altres recursos, les universitats, tant les ressenyades amb anterioritat com d'altres, i organitzacions sindicals que desenvolupen un vessant formatiu.

CONCLUSIONS

L'anàlisi en profunditat de cada una de les dades que es recullen en aquest document ens podria ocupar una major extensió i podria obrir un gran debat sobre quines són les vertaderes causes i les possibles solucions. Del que sí que som conscients és que una millora en el nostre sistema educatiu influirà de manera positiva en el nostre entorn social.

De l'anàlisi dels indicadors i trets estudiats es podria concloure que:

Els centres han assumit la població escolar, però això ha suposat una pèrdua d'espais complementaris (laboratoris, biblioteques...) i, de vegades, un mateix espai és compartit per a diferents finalitats. Tot això dificulta tant l'organització com el funcionament.

Es necessita una contínua inversió en infraestructures, especialment de centres d'educació infantil i primària i aules substitutòries de centres específics d'educació especial (ASCE). Així mateix, és necessari augmentar l'oferta de centres de secundària als municipis de Santa Eulària i Sant Antoni. Paral·lelament, s'han de mantenir en bon estat d'ús i millorar les que ja tenim.

És molt preocupant l'abandonament escolar, per això cal continuar potenciant i incrementar programes per aconseguir que els estudiants aspirin a obtenir, com a mínim, la primera titulació.

S'ha vist un augment considerable de l'oferta de la formació professional i així donar resposta al nostre entramat econòmic, amb professionals qualificats que es puguin col·locar als diferents llocs de treball. S'hauria d'ampliar en alguns sectors, d'acord al nostre context, l'oferta actual.

Hi ha un descens en el percentatge d'alumnat que segueix ensenyaments postobligatoris. El fàcil accés al món laboral en podria ser una de les causes; malgrat això, no podem oblidar l'important

paper que ha de tenir el centre educatiu per promoure que l'alumnat es mantingui dins el sistema. L'atenció a l'alumnat de secundària ha de potenciar i aprofundir la millora de l'acció tutorial, amb una bona orientació acadèmica i professional.

S'ha produït un considerable augment de recursos humans, en major proporció que l'augment de l'alumnat, però aquests recursos s'han d'organitzar de manera òptima i se n'ha d'avaluar la repercussió en la millora dels resultats.

La distribució dels alumnes, especialment dels que requereixen recursos extraordinaris (necessitats educatives específiques, nouvinguts...), no és equilibrada entre tots els centres sostinguts amb fons públics.

Cal replantejar-se quin és el paper de l'educació dins la nostra societat, no podem pretendre donar respostes amb metodologies dels segles passats a les preguntes del segle actual. Els nous camins que ens obren les tecnologies de la informació i la comunicació s'han d'experimentar i difondre sense oblidar que el nostre objectiu és formar persones preparades per viure i conviure en una comunitat cada vegada més diversa.

BIBLIOGRAFIA

BAR, J. M.; CASANOVA, E.; GARCÍA, M. A.; TORRES, V. (1998). «L'ensenyament a les Pitiüses. Aspectes, trets i xifres». Estudi no publicat.

Anuari de l'educació de les Illes Balears 2004. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya.

Guia de Formació Professional a les Illes Balears. Oferta formativa 2004-2005. Palma: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Educació i Cultura. Direcció General de Formació Professional.

<<http://www.uib.es>>

<<http://www.uoc.es>>

<<http://www.uib.es>>

<<http://www.ine.es>>